

ОПОВЕСТЯВАНЕ
ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗИСКВАНИЯТА НА НАРЕДБА 8
ЗА КАПИТАЛОВАТА АДЕКВАТНОСТ НА КРЕДИТНИТЕ ИНСТИТУЦИИ
С ДАННИ КЪМ 31.12.2008 г.

Настоящото оповестяване:

- ⇒ е разработено в съответствие с разпоредбите на чл. 335 ал.1 от Наредба 8 за капиталова адекватност на кредитните институции и приложение 11 от наредбата;
- ⇒ е в съответствие с приетите писмени правила от Банката за изпълнение изискванията за оповестяване по отношение обхват, адекватност и честота;
- ⇒ включва изчерпателна информация за рисковете съпътстващи дейността на Банката, политиките и подходите прилагани при управлението им, класифицирането и оценката на видовете експозиции; калкулирането на капитала за отделните рискове, определянето на достатъчността на капитала;
- ⇒ цели създаване и поддържане на актуален информационен масив за най-съществените аспекти по прилагането на капиталовата рамка в страната, който да позволи на клиентите, контрагентите, инвеститорите да оценят ефективността на политиките и прилагания мениджмънт, както и стабилността и качествения профил на Банката.

РАЗДЕЛ ПЪРВИ: ОБХВАТ И МЕТОД НА КОНСОЛИДАЦИЯ

Инвестбанк АД (Банката) е регистрирана в Република България, с адрес на управление – гр. София, бул. “България” 83А.

Банката има издаден пълен лиценз № 364/01.12.1994 г., потвърден с № Б 18-А/2004 г. за извършване на банкова дейност в страната и чужбина и актуализиран със Заповед на БНБ № РД22-0844/07.05.2007г. на основание чл.2, ал.1, и ал.2 и чл.13, ал.1 от Закона за кредитните институции.

ТБ „Инвестбанк” АД е част от Холдинг със смесена дейност по смисъла на §1 т.13. от допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции.

Банката е дъщерно дружество от холдинговата структура на “Феста Холдинг” АД, което дружество е и основен акционер, притежаващо 70.10% от капитала на Банката към 31.12.2008г.

ТБ Инвестбанк АД притежава участие в УД “Инвест фонд мениджмънт” АД, чийто предмет на дейност включва управление на дейността на колективни инвестиционни схеми по смисъла на §1, т. 26 от ДР на ЗППЦК и на инвестиционни дружества от затворен тип, включително управление на инвестициите, оценка на активите и изчисляване цената на дяловете или акциите, издаване, продажба и обратно изкупуване на дялове или акции.

Размерът на участието в абсолютна стойност е **89 100 лв.** или **33%** от капитала на дружеството. Според действащата нормативна уредба участието се класифицира както следва:

⇒ **участие в асоциирано дружество** по смисъла на МСС 28 – инвеститорът – Банката упражнява значително влияние;

⇒ **участие в дружество** (кредитна, финансова институция, дружество за спомагателни услуги или управляващо дружество) по смисъла на Наредба 12 за надзор на консолидирана основа – инвеститорът – Банката притежава дял над 20% и повече от капитала дружество;

⇒ **тесни връзки** по смисъла на §1, т.10 от допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции – Банката притежава 20 или повече от 20% от капитала на друго лице;

ТБ Инвестбанк АД притежава участие в “Здравноосигурителна компания България Здраве”, чийто предмет на дейност включва осъществяване на доброволно здравно осигуряване.

Размерът на участието в абсолютна стойност е **2 400 000 лв.** или **54.55%** от капитала на дружеството.

Според действащата нормативна уредба участието се класифицира както следва:

⇒ **дъщерно дружество** по смисъла на МСС 28 – предприятие под контрола на друго предприятие (Банката);

⇒ **дъщерно дружество** - §1, т.9 и т.7. от допълнителните разпоредби на ЗКИ – юридическо лице контролирано от друго. Банката притежава повече от половината от гласовете.

⇒ **участието в дъщерното дружество** - не попада в обхвата на Наредба 12 за надзор на консолидирана основа;

Банката не изготвя консолидирани финансови отчети по Наредба 12 на БНБ за надзор на консолидирана основа, в съответствие с чл.8, ал.1, т.2. Участията са отразени в счетоводните и надзорните отчети както следва:

⇒ в Баланса на Банката – по цена на придобиване (номинал) и са класифицирани като “инвестиции в асоциирани, дъщерни и съвместни предприятия”;

⇒ в Наредба 8 за капиталовата адекватност на кредитните институции – “отбив от капитала”, в съответствие с изискванията на чл.6, ал. 1, т. 1 – “собственият капитал се намалява с балансовата стойност на инвестициите в акции и други форма на дялово участие, когато представляват над 10 на сто от капитала на банка или финансова институция” и чл.6, ал. 1, т. 4 - “собственият капитал се намалява с балансовата стойност на всички инвестиции в акции или друга форма на дялово участие, представляващи 10 и над 10 на сто от капитала на неконсолидирано предприятие”.

РАЗДЕЛ ВТОРИ: ПОЛИТИКИ И ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКОВЕТЕ

1. Стратегии и процеси за управление на отделните категории риск.

Приложените в практиката политики и правила за управление на риска имат за цел идентифициране, анализ на рисковете, на които е изложена Банката, установяване на съответни лимити, контрол и мониторинг, осигуряване на стабилно развитие и ефективно оползотворяване на капиталовите ресурси. Цялостната система от процедури за управление на риска се преразглежда редовно, с цел

да отразяват промените в пазарните условия, предлаганите продукти и услуги. Посредством своите стандарти за обучение и управление, Банката съдейства за изграждане на дисциплинирана контролна среда, в която всички служители съзнават своята роля и задължения.

Рискове съпътстващи банковата дейност:

Кредитен риск

Основния източник на кредитен риск за банката са предоставените кредити на клиенти. Фактор, който намалява кредитния риск свързан с цялостната кредитна дейност на институцията, е диверсификацията на кредитния портфейл на Банката.

Политиката на Банката изисква преди отпускане на одобрените кредити, клиентите да осигурят подходящи обезпечения. Според правилата общият размер на предоставените кредити трябва да е изцяло обезпечен. Банковите гаранции и акредитиви са също обект на предварително стриктно проучване. Договорите уточняват паричните лимити на банковите задължения.

Обезпеченията по кредити, гаранции и акредитиви обикновено включват ипотека, парични средства, съоръжения и оборудване, борсово регистрирани ценни книжа и друга собственост.

ТБ „Инвестбанк“ АД е приела и се ръководи в дейността си от кредитна политика, която регламентира:

- ⇒ създаване и прилагане на стриктни процедури при кредитиране;
- ⇒ поддържане на адекватна кредитна администрация;
- ⇒ непрекъснат процес на мониторинг, измерване и контрол на кредитния риск.

Поради рисковата същност на кредитната дейност в Банката са разработени процедури за текущ анализ и наблюдение както на индивидуалните кредитни експозиции, така и на цялостното развитие на бизнеса на клиентите. В резултат на системен контрол качеството на кредитния портфейл на Банката е високо.

За поддържане на кредитния риск в приемливи граници, както и за осигуряване на балансирано проявление на риск, доходност, загуби от обезценки и ликвидност е разработена и се прилага Система от лимити, дефинираща гранични прагове по продукти в дребен сегмент, по отрасли в корпоративен или избран рисков индикатор, обезпечение, размер и в двата сегмента. За минимизиране на кредитния риск се прилага методика за оценка на кредитите на физически лица (скоринг система за определяне на вътрешен рейтинг). Присъжданият Общ рейтинг е комбинация от две букви: Главна буква идентифицираща рейтинга на клиента, съответно нивото на поемания риск, съгласно избраните параметри за оценка и тегловото им представяне в пет скали и Малка буква изразяваща рейтинга на обезпечението, на база избраните и претеглени характеристики на обезпечението в три скали.

Политиката на ТБ „Инвестбанк“ АД при оценката и класификацията на кредитните експозиции е съобразена с изискванията на БНБ и се основава на цялостен анализ на финансовото състояние на кредитополучателя, източниците за изплащане на задължението и редовността на обслужване на дълга. Ако Банката има повече от една експозиция към едно лице, или група свързани лица, които са носители на общ риск, тези експозиции се класифицират в групата, за която се изисква най-висок процент провизии за покриване.

Целта на управлението на кредитния риск на ТБ „Инвестбанк“ АД е максимизиране на доходността от активите при поддържане на рисковата експозиция в рамките на приемливи параметри. Вземането на решения по управлението на кредитния риск се извършва в съответствие със стратегията и политиката в тази област, която се определя и преразглежда периодично от Управителния съвет на Банката.

Ликвиден риск

Ликвидният риск възниква във връзка с осигуряването на средства за дейностите на Банката и управлението на нейните позиции. Той има две измерения – риск Банката да не бъде в състояние да посрещне задълженията си, когато те станат изискуеми и риск от невъзможност Банката да реализира свои активи при подходяща цена и в приемливи срокове.

Банката има достъп до разнообразни инструменти на финансиране. Средствата се привличат посредством набор от инструменти, включително депозити и разплащателни сметки, други привлечени средства регламентирани нормативно, както и собствен капитал. По този начин се увеличава възможността за гъвкавост при финансиране на дейностите на Банката, намалява се зависимостта от един източник на средства и се понижава стойността на привлечения ресурс. Банката се стреми да поддържа баланс между срочност на привлечения ресурс и гъвкавост при използването на средства с различна матуриретна структура. Банката извършва текуща оценка на ликвидния риск посредством идентифициране и следене на промените в необходимостта от средства за постигането на целите, залегнали в цялостната ѝ стратегия. В допълнение, Банката притежава портфейл от ликвидни активи като част от системата ѝ за управление на ликвидния риск.

Пазарен риск

Лихвен риск.

Дейността на Банката е обект на риск от колебания в лихвените проценти, дотолкова, доколкото лихвоносните активи (включително инвестициите) и лихвените пасиви падежират или търпят промени в лихвените равнища по различно време и в различна степен. В случаите на активи и пасиви с плаващи лихвени проценти, Банката е изложена на риск от промени в основните лихвени проценти, които се определят като разлика между характеристиките на променливите лихвени индекси, като например Софибор, основния лихвен процент, шестмесечния LIBOR или различни лихвени проценти. Политиката по управление на риска цели оптимизиране на нетните приходи от лихви, и постигане на пазарни лихвени равнища, съответстващи на стратегията на Банката.

Процедурите по управление на лихвения риск по отношения баланса между привлечен и отдаден ресурс се прилагат от гледна точка на чувствителността на Банката спрямо промени в лихвените равнища. Това означава доколко при покачване на лихвените равнища, постигнати маржове ще се намалят при промяна в размера на задълженията.

За текущо измерване и оценка на лихвения риск Банката използва метода на GAP-анализа (анализа на несъответствието/ дисбаланса). Чрез него се идентифицира чувствителността на очакваните

приходи и разходи спрямо развитието на лихвения процент като се разпределят чувствителните към лихвата инструменти в избрани матуриретни зони. Методът на GAP-анализа има за цел да определи позицията на банката, общо и по отделни видове активи и пасиви, по отношение на очаквани изменения на лихвените проценти и цени, влиянието на това изменение върху нетния лихвен доход. Той подпомага управлението на активите и пасивите и е инструмент за осигуряване на достатъчна и стабилна нетна лихвена рентабилност. Анализът на дисбаланса общо за Банката се извършва ежемесечно. Посредством изготвяните ежемесечни отчети и анализи на постигнатите лихвени спредове, изменчивост в цените и структурата на активите и пасивите, прилаганите сценарии за промяна се цели създаване на достатъчна база за провеждане на ефективна лихвена политика и игнориране на възможностите за «загуба на доходност».

Подходът е усъвършенстван с разработената и приложена от декември 2008 г. нова методика за оценка на лихвения риск на инструментите класифицирани в банков портфейл. Същата е разработена в съответствие с указанията на БНБ и Базелския документ за управление на лихвения риск и е практически използвана при направените оценки за изложеността към лихвен риск.

Основните моменти в утвърдената методика са:

Обхваща всички доходноосни активи и разходоосни пасиви, включително и дериватни инструменти чувствителни към лихвата. Разпределени са в 15 скали (всички матуриретни зони дефинирани в Базелския документ и две въведени за вътрешни цели – до 7 дни и до 9 месеца). Основният принцип за разпределение е според вида на лихвата. Инструментите с плаваща лихва се разпределят според най-близката промяна на използваната база. Тези с фиксирана лихва се разпределят според остатъчния матурирет, като се отчитат падежиращите главници по периоди при кредитите. Дисбалансът се отчита по избраните времеви диапазони, по трите основни валути – лева, евра, долари и обобщено. Във всеки срок е определена средната цена. Изчислява се лихвеният спред. За оценка на лихвения риск се идентифицират чувствителните към лихвата инструменти.

На база визираните документи (вътрешни правила за пазарен риск и методика за оценка на лихвения риск в банков портфейл) дирекция Управление на риска и стратегическо планиране изготвя:

⇒ ежемесечен отчет за проявлението на лихвения риск – оценка на структурата и изменението на активите и пасивите, дисбаланс по периоди и по валута, лихвен спред в паралел с предходни периоди, очаквано изменение в дохода при малак промяна в лихвите;

⇒ на тримесечие - стрес тестове – изменение на нетния лихвен доход при паралелна промяна на лихвените проценти по актива и пасива; непаралелна промяна и при противоположна промяна;

⇒ веднъж годишно – идентифициране и оценяване на различни фактори, които биха могли да повлияят на нетния лихвен доход или на стойността на лихвено чувствителните активи и пасиви.

Този подход е разработен във връзка с прилагане на ВААК и се прилага за първи път. Предвидено е при рязка промяна да се приложи и по-често (два пъти в годината). Избраните фактори за годишната оценка на лихвения риск са: стандартен шок по смисъла на Базелския документ – претегляне на нетните позиции с определените теглови коефициенти; прилагане на вътрешната методология за оценка изменението на НЛД при паралелна и непаралелна промяна на лихвените проценти по актив и

пасив; сценариен тест – включващ изменения на няколко фактора – влошаване на кредитния портфейл, изтегляне на част от депозитите и различно отместване на кривите на доходност.

Разработените материали се предоставят на УС.

Наред с визираните по горе документи всяка бизнес дирекция (кредитна или ликвидност) при изпълнение на функционалните си задължения се съобразява и прилага определената лихвена политика. Съветът по ликвидността е органът, който може да прави мотивирани предложения до УС за промяна на лихвените проценти, като задължително същото се придружава с оценка за очакваното изменение на нетния лихвен доход.

Политиката на Банката е да управлява лихвения дисбаланс чрез управление на структурата на активите и пасивите, управление на падежите и структурата на лихвените проценти според очакванията на пазарните лихвени нива.

Банката прилага следните стратегии във връзка с кривата на доходност:

⇒ при очаквания на пазара за спад на бъдещите лихвени проценти -банката увеличава относителния дял и обемите на вложенията си с по-дълги срокове, за да гарантира във възможно най-голяма степен текущите високи лихвени равнища

⇒ при очаквания на пазара за ръст на бъдещите лихвени проценти - банката намалява относителния дял и обемите на вложенията си с по-дълги срокове, за да може да реинвестира при бъдещите по-високи лихвени равнища;

Основният лост, който Банката използва за управление на лихвения риск е прилагане на съпоставима лихвена политика по активи и пасиви (от гледна точка на фиксирани и плаващи лихвени проценти), така че да се осигури корелирано движение на доход и разход при обичайно развитие. На следващо място при необходимост се прибегва и до ограничаване на дългосрочните кредити, така че да се смекчи дисбаланса и лихвеното несъответствие. В допълнение по отношение на корпоративните кредити се прилага принципно следната политика: преобладаващо се прилагат плаващи лихви като са поставени минимални лихвени прагове, които минимизират риска от различната степен на изменението на плаващите лихвени проценти по отделните активи и пасиви.

Банката няма строго дефинирани лимити по отношение на ЛРБП. Като ориентир за изложеност към лихвен риск служи GAP коефициентът, като стремежът е да се поддържа под 10%.

Валутен риск

Валутен риск възниква при: Поддържане на отворени позиции в чуждестранна валута поради увеличените колебания на валутните курсове, при което Банката може да претърпи загуби в резултат от рязката промяна на валутните курсове през периода, в който позицията е открита; При сделките с чуждестранна валута за несвоевременно извършване на плащанията от партньорите по вече сключени сделки, които пряко не засяга количествените параметри на договорените сделки. При неговото възникване може да се наложи сключване на допълнителни сделки при променен курс, за да се заместят неосъществените сделки

Мерките за управление на валутния риск са:

⇒ Определяне на лимити за открити позиции (по банки и длъжностни лица за сключване на сделки) и приемливо равнище на дисбаланс между активните и пасивните операции;

⇒ Разпределение на отговорностите по сключването и контрола на сделките между валутните дилъри и бек офиса.

По отношение на паричните активи и пасиви в чуждестранна валута, които не са хеджирани, Банката поддържа приемлива нетна експозиция като купува и продава чуждестранна валута на спот курс.

Ценови риск от позиции в ценни книжа

Като ценови риск се разглежда промяната в цените на ценни книжа в търговския и банков портфейл. Ценните книжа в търговския портфейл текущо генерират потенциален ценови риск за банката, от ежедневната промяна в цените им. Ценните книжа, придобити с търговски и инвестиционни намерения подлежат на разпределение по портфейли и преоценка въз основа на действащите Политика за инвестиции в ценни книжа и Правила за преоценка на ценни книжа, които са елементи на Общите правила за управление на ликвидността.

Специфичният риск е рискът от промяна в цента на финансов инструмент в резултат на фактори, отнасящи се до неговия емитент. Определя се въз основа на "дългата" и/или "късата" позиция за всеки отделен вид (емисия) дългов инструмент класифициран в търговски (оборотен) портфейл. Дългите и късите позиции от една и съща емисия ценни книжа се отчитат на нетна база. Левовата им равностойност за отделните видове ценни книжа не следва да превишава 4 % от капиталовата база на банката за предходния месец, като се изключват безрисковите ценни книжа съгласно Закона за кредитните институции, Наредба № 5 за реда и условията за придобиване, регистриране, изплащане и търговия с държавни ценни книжа и Наредба № 8 на БНБ.

Общият риск е рискът от промяна в цената на финансов инструмент в резултат на промяна на лихвените проценти, в случай на търгуван инструмент, поради промени на съответния пазар, несвързани с конкретни характеристики на ценната книга. Определя се на нетна база като разлика между левовата равностойност на дългите и късите позиции на банката в дългови инструменти, класифицирани в търговски портфейл и търгувани на един пазар, като се изключват безрисковите ценни книжа съгласно Закона за кредитните институции, Наредба № 5 и Наредба № 8 на БНБ. Сумата от нетните експозиции не следва да превишава 8 % от капиталовата база за предходния месец.

Дирекция "Ликвидност" изготвя предложения до Съвета по ликвидност с лимити за максималната загуба от портфейла от търгуеми активи и подлимити по типове търгуеми активи – облигации, акции, деривативи и други търгуеми активи.

Откриването на експозиция се реализира след подготовката на писмена, ясна стратегия от Дирекция "Ликвидност", съгласно одобрената Политика за инвестиции в ценни книжа. Стратегията се одобрява от Съвета по ликвидност и от Управителния съвет на банката.

Контрагентен риск

Контрагентен риск е потенциалния риск от създаване на рискови експозиции към банки и небанкови финансови институции формирани от необезпечени вземания. Рискови експозиции са:

⇒ всички вземания на Банката от други банки или небанкови финансови институции, отразени като балансови позиции, независимо от основанието за възникването им и използвания финансов инструмент, за които има риск от несъбиране, просрочие или намаляване на отчетната стойност;

⇒ Всички поети условни ангажименти, при реализацията на които в полза на Банката възниква безусловно вземане.

С цел намаляване на риска от неизпълнение на задълженията от страна на банки - контрагенти, банката е приела и следи спазването на лимити за този тип експозиции. Лимитите се определят на базата на кредитните рейтинги на банките - контрагенти, присъждани от кредитните агенции (Moody's, S&P, Fitch IBCA), както и от вътрешен рейтинг базиран на преглед на капиталовата адекватност, ликвидността и акционерната структура на банките. Лимитите се приемат от Управителния съвет и се актуализират два пъти годишно или при необходимост. Спазването на лимитите се следи ежедневно от Дирекция "Ликвидност".

Операционен риск

Операционен риск е рискът от загуба, произтичащ от неадекватни или недобре функциониращи вътрешни процеси, хора и системи или от външни събития.

Към настоящия момент Банката изчислява капиталовите изисквания за операционен риск в съответствие с Метода на базисния индикатор.

Същевременно за точното дефиниране и оценка на операционните събития и за последващо прилагане на усъвършенствани модели Банката използва двуизмерен модел:

Първото измерение на модела е с цел прецизно разпределение на операционните събития, водещи до загуба по рискови категории и отчитане първопричината за възникването. Банката използва седем основни рискови категории и четиринадесет подкатегории.

Второто измерение на модела е съобразно изискванията на Базел 2 и класифицира събитията (водещи до загуба или касаещи само потенциални загуби, пропуснати ползи) по избрани групи дейности (бизнес линии).

Създаването и поддържането на базата данни за операционни събития, цели осигуряване на достатъчна дълбочина и надеждност с оглед:

⇒ проследяване и установяване на събитията водещи до загуби, в това число и когато дадено събитие водещо до загуба има отражение върху множество дейности;

⇒ изготвяне на отчети за вътрешно ползване относно измерването на операционния риск и резултатите от неговото управление, включително и за тенденциите установени от базата данни за загуби и/или оценка на риска;

⇒ създаване на нови или подобряване на съществуващи контролни процедури.

Други рискове

Репутационен риск – рискът от загуба поради спадане на общественото доверие, неблагоприятно възприемане на имиджа на банката от страна на клиенти, контрагенти, акционери, инвеститори и регулаторни органи в резултат на неблагоприятна, увреждаща репутацията информация. Репутационният риск се отразява на възможността Банката да установява нови партньорства, да реализира услугите си, да привлича нови и задържи настоящите си клиенти. Ръководството на Банката минимизира този риск като поддържа коректни взаимоотношения с всички контрагенти, партньори, държавни и обществени институции и обръща специално внимание на качеството на обслужване и проблемите на клиентите си.

Стратегически риск - рискът, възникващ от промяна на бизнес средата и от неадекватни ръководни решения, неправилно изпълнение на приети решения или липса на гъвкавост към промени в бизнес средата. Този риск се поражда от възможността под влияние на различни външни фактори – макроикономически, политически, регулаторни да се вземат неподходящи управленски решения, които да причинят негативни последици в дейността на институцията. За смекчаване на този риск, мениджмънта на Банката периодично преразглежда бизнес стратегията в контекста на променените външни условия, както в страната, така и в световен мащаб при отчитане на тенденциите за развитие на сектора, конкуренцията, бизнес климата и други ключови фактори и предприема мерки за привеждането на политиката в съответствие с основните промени на бизнес средата.

Риск от промяна на законовата уредба – в настоящата динамично променяща се икономическа среда, Банката разглежда като значителен рискът от промяна на законовата уредба.

Банката счита: по отношение на тези рискове са предприети и се предприемат адекватни действия, така че влиянието им да е незначително за финансово състояние и капитал.

2. Структура и организация на функциите по управление на риска.

Управителният съвет на ТБ "ИНВЕСТБАНК" АД утвърждава:

⇒ правила за управление на риска и контролира тяхното прилагане в съответствие с изискванията на банковата нормативна уредба, спецификата в дейността и изискванията за добро корпоративно управление;

⇒ политика за поемане на риск – консервативна, умерено консервативна, умерено рискова или рискова, която съдържа:

⇒ нивото на риск, което Банката е готова да поеме;

⇒ насоките за развитие на системата за управление на риска;

⇒ използваната система от лимити с конкретно ангажирани структури за контрол;

⇒ конкретни стойности на лимитите;

⇒ контрол на риска чрез обсъждане на докладите от звеното по управление на риска и взема решения в съответствие със своите пълномощия.

Представяващите Банката

- ⇒ организират работата по правилното прилагане на възприетата политика по управлението на рисковете и спазването на утвърдените лимити за дейностите, за които пряко отговарят;
- ⇒ контролират работата на отделните структурни звена по отношение анализа и оценката на риска;
- ⇒ докладват на УС на Банката при възникване на критични рискови ситуации;

Кредитен съвет

- ⇒ прилага утвърдената от УС кредитна политика;
- ⇒ подпомага дейността на УС по отношение контрола и наблюдението на кредитния риск.

Кредитен комитет

- ⇒ извършва периодичен преглед на рисковите експозиции;
- ⇒ определя размера на провизиите за загуби от обезценка за индивидуални експозиции или за портфейл от експозиции;

Съвет по ликвидността

- ⇒ избира методът за управление на ликвидността;
- ⇒ осъществява оперативното управление на ликвидността;
- ⇒ създава процедури за наблюдение и контрол на ликвидния риск при сценарий "действащо предприятие" и сценарий "ликвидна криза"
- ⇒ изготвя анализи и предложения по отношение на лихвената политика

Дирекция "Управление на риска и стратегическо планиране":

- ⇒ подпомага с конкретни разработки УС при определяне политиката на Банката по отношение на рисковете и осъществява взаимодействието и координацията между отделните звена по отношение управлението им;
- ⇒ изготвя предложения до УС за въвеждане на нови или изменение на съществуващи лимити, самостоятелно или съвместно със други структурни звена в Банката;
- ⇒ подпомагана от останалите звена разработва процедури за измерване, наблюдение, управление и контрол на рисковите характеристики в отделните дейности;
- ⇒ текущо измерва и анализира риска, следи за спазването на определените лимити, докладва на Представяващите Банката лица и на УС за възникнали критични рискови ситуации;
- ⇒ адаптира закупени модели за измерване на риска и проверява ефективното им действие в конкретна обстановка;
- ⇒ събира, оценява и организира постъпването в базата данни на вътрешната и външната информация, използвана в избраните модели и процедури.

Оперативните звена в ЦУ и клоновете на Банката, извършващи сделки - носители на риск, отговарят за :

- ⇒ оперативния контрол и управлението на специфичните рискове за определената дейност в съответствие с утвърдените правила и лимити;

⇒ спазването на правилата и процедурите по извършването от тях сделки - носители на риск;

⇒ организацията на работата, с цел спазването на утвърдените рискови лимити.

3. Обхват и естество на системата за измерване и отчитане на риска

Дейностите по управлението, контрола и наблюдението на различните видове риск се дефинират с отделни правила, които се приемат от УС на Банката. В правилата се конкретизират процедурите по процеса на управление на риска и включват: Идентифициране (установяване) на риска; Измерване на риска; Наблюдение и контрол на риска; Докладване на риска.

Документи, включени в системата за измерване и оценка на риска:

Вътрешни правила за:

- ⇒ Кредитна дейност и проблемни кредити;
- ⇒ Управление на пазарния риск;
- ⇒ Управление на ликвидността;
- ⇒ Управление на операционния риск;
- ⇒ Преоценка на ценни книжа

Системи за наблюдение на:

- ⇒ кредитен риск;
- ⇒ пазарен риск;
- ⇒ операционен риск;

Други:

- ⇒ методика за определяне на лимити по банки-контрагенти;
- ⇒ скала на компетенции
- ⇒ политика за инвестиции в ценни книжа;
- ⇒ указания за администриране на кредитни сделки
- ⇒ методика за определяне на вътрешен базов лихвен процент;
- ⇒ методика за оценка на кредитния риск по кредити на физически лица (скоринг система

за присъждане на вътрешен рейтинг)

- ⇒ методика за оценка на лихвения риск в банковия портфейл

Съгласно утвърдените вътрешни правила и процедури за организация на различните видове дейности, дефинираните в тях отговорности, правомощия, контролни и обезпечителни механизми, лимити, политиката за поемане на риск, се определя като клоняща към умерено консервативна. Ограничителните прагове се преразглеждат редовно, решение за разрешаване на кредитна сделка може да се вземе минимум от две нива при лимитирани условия за максимален размер и обезпечения и задължително по стандартизиран продукт. Преобладаваща част от поемането на кредитен риск става на база централизиран подход. По отношение на сделки на междубанков пазар и ценни книжа, процедурите са детайлно разписани, като включват максимален обем, лимит по дължности, система

за докладване и одобрение на политика от Съвет по ликвидността и УС. В дейността си Банката е приела, че ще поеме така наречените “контролирани рискове” - извършвани при обичайната дейност, които могат да бъдат управлявани чрез определяне на критични нива, лимити по видове операции, чрез системи и процедури за измерване и контрол. Банката не би поела рискове, които не може да идентифицира количествено и качествено (такива, които не са включени в нейната рискова матрица). Съгласно разписаната периодичност във вътрешните правила отделните дирекции в ЦУ, създадените комитети предоставят регулярно информация за изложеността към различните рискове. Ежемесечно се прави подробно писмено докладване за пазарен (лихвен, валутен, ценови) и кредитен риск, включително и за изпълнението на заложените в дейността лимити и риска от концентрация. По отношение на операционния риск стандартизираното докладване е на тримесечие, освен в случаите когато е предвидено информиране в рамките на тридневен срок. Ежедневно от страна на съответните ангажирани дирекции се извършва наблюдение на ликвидна позиция, спазване на лимитите, по отношение на кредити, ценни книжа и др.

РАЗДЕЛ ТРЕТИ: СТРУКТУРА И ЕЛЕМЕНТИ НА КАПИТАЛОВАТА БАЗА

1. Обобщена информация

Съгласно местното законодателство банката е задължена да поддържа собствен капитал, който съответства на общия рисков профил на извършваните от нея операции, т.е. превишава или е равен на сумата от капиталовите изисквания за кредитен риск; позиционен риск; валутен и стоков риск; операционен и други рискове свързани с дейността ѝ. В съответствие с Наредба № 8 за капиталовата адекватност на банките, ТБ Инвестбанк АД изчислява и представя всяко тримесечие в Българска Народна Банка отчет, включващ сумата на рисково-претеглените активи, капиталовата база и коефициентите на капиталова адекватност. Наредбата определя коефициент на обща капиталова адекватност минимум 12% и коефициент на адекватност на капитала от първи ред минимум 6%.

2. Размер на капитала от първи ред (първичен капитал)

(а) Регистриран и внесен капитал

Акционерният капитал на Банката към 31.12.2008 г. е в размер на 70 000 000 лева и е разпределен на 70 000 000 броя обикновени акции, всяка с номинал от 1 лев. През 2008 година няма промяна в размера на акционерния капитал.

(б) Законови резерви

Законовите резерви са заделени по силата на местното законодателство, в съответствие с изискванията на търговския закон. Банката не изплаща дивиденди, преди да е заделила необходимите средства за фонд “Резервен”.

(в) Неразпределена печалба

Банката представя като неразпределена печалба всички разпределими резерви, които надхвърлят законовите резерви по точка (б), след приемане на Годишния финансов отчет или Полугодишния

финансов отчет от Общото събрание на акционерите, приспадане на сумите за изплащане на дивиденди и други отчисления и извършен външен одит.

(г) Намаление на капитала от първи ред

При определяне размера на капитала от първи ред се приспада стойността на вложенията на Банката в нематериални активи.

Към 31.12.2008 г. капиталът от първи ред е формиран от следните елементи и техните стойности:

<i>елементи</i>	<i>Сума в хил.лв.</i>
Регистриран и внесен капитал	70 000
Резерви	13 984
Одитирана печалба за текущата година	7 274
Нематериални активи	- 1 619
Оценъчни разлики от капиталови инструменти на разположение за продажба	- 5 107
КАПИТАЛ ОТ ПЪРВИ РЕД	84 532

3. Размер на капитала от втори ред (допълнителен капитал)

Към 31.12.2008 г. капиталът от втори ред е формиран от следните елементи и техните стойности:

<i>елементи</i>	<i>Сума в хил.лв.</i>
Подчинен срочен дълг	4 800
КАПИТАЛ ОТ ВТОРИ РЕД	4 800

4. Намаления и съотношение на намаленията от капитала от първи и втори ред по чл.6, ал.2 от Наредба 8

Съгласно изискванията на чл.6 при определяне размера на собствения капитал е извършено намаление на инвестиции в акции (над 10% от внесения капитал на финансова институция – ал.2, т.2. и над 10% от внесения капитал на неконсолидирано предприятие – ал.2,т.4.). Банката е притежател на 33% от капитала на управляващото дружество Инвест фонд мениджмънт, който е в размер на 270 хил.лв. Приспадането на 89.1 хил.лв. е извършено според изискването на чл.6, ал.2 – 50% от капитала от първи ред и 50% от капитала от втори ред. Банката притежава 54.55% от капитала на “Здравноосигурителна компания България Здраве”, който е в размер на 4 400 хил.лв. Приспадането на 2 400 хил.лв. е извършено също по реда на чл.6, ал.2.

5. Размер на капиталовата база

<i>Елементи</i>	<i>Сума в хил.лв.</i>
Капитал от първи ред	84 532
Капитал от втори ред	4 800
Намаления по чл. 6	- 2 489
КАПИТАЛОВА БАЗА	86 843

РАЗДЕЛ ЧЕТВЪРТИ: КАПИТАЛОВИ ИЗИСКВАНИЯ**1. Общо описание на подхода на Банката към вътрешния анализ на капитала по чл. 11, ал.2 и ал. 3**

Банката извършва редовно вътрешен анализ на размера, вида и разпределението на необходимия капитал за покриване на всички рискове, съпътстващи дейността ѝ. Комплексният анализ включва система от правила и процедури за наблюдение, оценка и управление на кредитния, ликвидния, лихвения, ценовия, валутния, контрагентния, операционния риск. Приети са и се съблюдава изпълнението на различни лимити с цел ограничаване риска от концентрация. Банката ежеседмично следи изменението на основните класове експозиции, капиталовата база и общата капиталова адекватност. При необходимост се предприемат мерки за реструктуриране на портфейлите от гледна точка на облекчено третиране според изискванията на Наредба 8 с цел поддържане на стойности на показателите над минимално изискуемите по нормативни документи.

Ръководството на Банката управлява процесите по контрол на рисковете. Информационната база включва ежеседмични справки за капиталовата база, размер и структура на активните операции, месечни доклади за проявление на рисковете и изпълнение на системата от утвърдени лимити. Освен регулярната информация се изготвят анализи по определени сегменти, при предстоящи промени и нови продукти.

Процесите и подходите са обект на периодичен преглед с цел удостоверяване на тяхната изчерпателност и проверка на съответствието им с естеството, размера и сложността на упражняваните дейности.

2. Капиталови изисквания по класове експозиции при стандартизирания подход за кредитен риск след умножението по чл. 7

При изчисляване на рисково-претеглените активи за кредитен риск, Банката използва стандартизирания подход. Тъй като прилага капиталови изисквания за позициите си в търговския портфейл по отношение на пазарния риск, ТБ Инвестбанк АД установява сумата на рисковите експозиции за кредитен риск като умножава позициите си в банковия портфейл по съответните рискови тегла, в зависимост от външната кредитна оценка за всеки актив или негов носител. Рисково-претеглените активи за кредитен риск включват позициите в банковия портфейл, приравнените към

активите задбалансови позиции, извънборсови дериватни инструменти, претеглени за риск от контрагента и позициите в търговския портфейл претеглени за риск от контрагента и сетълмент риск. За балансните и задбалансови позиции с налична кредитна защита се прилагат съответните пониски рискови тегла в зависимост от външната кредитна оценка на гаранта или заложения актив. Капиталовото изискване за кредитен риск по стандартизирания подход е 8% преди умножението по чл. 7 от Наредбата и 12% след него. Всяка експозиция се разпределя в съответния клас, задбалансовите ангажименти се приравняват на балансните чрез прилагане на конверсионни коефициенти.

Капиталовите изисквания за кредитен риск към 31.12.2008 г., разпределени по класове експозиции са представени в таблицата:

в хил.лв.

<i>Класове експозиции – вземания или условни вземания от:</i>	<i>Рисково претеглена стойност</i>	<i>Капиталово изискване</i>	<i>Изискване след умножение по чл.7</i>
Централни правителства и централни банки	1 352	108	162
Регионални и местни органи на властта	27 412	2 193	3 289
Международни банки за развитие	13 506	0	0
Институции	15 798	1 264	1 896
Предприятия	360 358	28 829	43 244
На дребно	23 763	1 901	2 851
Обезпечени с недвижимо имущество	159 487	12 759	19 139
Други позиции	38 127	3 050	4 575
ОБЩО КАПИТАЛОВО ИЗИСКВАНЕ ЗА КРЕДИТЕН РИСК		50 104	75 156

3. Капиталови изисквания за пазарен риск след умножение по чл. 7

При определяне на рисково-претеглените активи за пазарен риск се включват рисково-претеглените активи за:

- (а) позиционен риск в търговския портфейл;
- (б) валутен риск за цялостната дейност и
- (в) стоков риск за цялостната дейност

ТБ Инвестбанк АД прилага стандартизирания подход при определяне на капиталовите изисквания за пазарен риск.

Позиционният риск съдържа два компонента – специфичен позиционен и общ позиционен риск. Капиталовите изисквания за общ и специфичен позиционен риск се определят по валути въз основа на нетните позиции на дълговите инструменти според емитентите, външната или вътрешна кредитна оценка и остатъчният срок до падежа и претегляне с определени рискови тегла. При изчисляване на общия позиционен риск, възникващ от дългови финансови инструменти, Банката прилага падежния подход. За всяка валута се изготвя отделна падежна таблица и капиталовите изисквания за всяка валута се изчисляват поотделно въз основа на претегляне на нетните позиции в съответните дългови инструменти съобразно срока до техния падеж и разпределяне в три времеви зони. Инструментите с

фиксиран лихвен процент се разпределят според крайния падеж, а инструментите с променлив лихвен процент – в съответствие с остатъчния срок до следващата дата на промяна на лихвения процент.

Освен стандартизирания подход за вътрешни цели Банката прилага също:

- дюрация на формирания портфейл – чрез използване на модифицирана дюрация се определя процентното изменение в стойността на портфейла при минимални изменения в лихвения процент;

- метода стойност под риск (VaR) – на база променливост на различни рискови параметри и корелацията между тях се определя загубата в стойността на портфейла, която с определена степен на вероятност няма да бъде превишена за определен период от време. Прилага се модел “Монте Карло симулация” по стандартен сценарии, времеви хоризонт от 1 ден, степен на доверителност 99% и стандартно отклонение от 2.33 чрез използване на специализиран софтуерен продукт.

Търговският портфейл не съдържа капиталови инструменти.

ТБ Инвестбанк АД изчислява капиталово изискване за валутен риск от цялостната си дейност, когато общата нетна открита валутна позиция превишава 2% от собствения капитал. Капиталовото изискване за валутен риск е 8% преди умножението по чл. 7 от Наредбата и 12% след него. Банката изчислява общата нетна открита валутна позиция като:

- ⇒ изчислява нетна позиция за всяка валута поотделно;

- ⇒ преизчислява нетните позиции във всяка валута в легова равностойност

- ⇒ сумира поотделно късите и дълги позиции, при изчисленията не се вземат предвид позициите в лева и евро

- ⇒ общата нетна валутна позиция е по-голямата от общата нетна дълга и общата нетна къса позиция.

Капиталовите изисквания за пазарен риск към 31.12.2008 г. са представени в таблицата:

в хил.лв.

	Нетна позиция	Капиталово изискване	Изискване по чл.7
1.Общ позиционен риск в ТП, в т. ч.:	57 641	1 466	2 199
1.1.За дългови инструменти в лева	21 004	450	675
1.2.За дългови инструменти в евро	33 560	867	1 301
1.3.За инструменти в щатски долари	3 077	149	223
2.Специфичен позиционен риск в ТП	57 641	0	0
3.Валутен риск за цялостната дейност	1 720	0	0
3.1. Валутна позиция в щатски долари	1 720	0	0
4.Стоков риск за цялостната дейност	0	0	0
ОБЩО КАПИТАЛОВО ИЗИСКВАНЕ ЗА ПАЗАРЕН РИСК		1 466	2 199

4. Капиталови изисквания за операционен риск след умножение по чл. 7

Операционен риск е рискът от загуба, произтичаща от неадекватни или недобре функциониращи вътрешни процеси, хора и системи или от външни събития, включително и правен риск. ТБ

Ивнестбанк АД изчислява капиталовите изисквания за операционен риск по метода на базисния индикатор чрез умножаване на средногодишния брутен доход по коефициент 0.15. Средногодишния брутен доход се формира от сумата на положителните стойности на нетния лихвен и нетния нелихвен доход, усреднени за последните три календарни години на базата на одитирани данни. Годишният брутен доход за всяка отделна година се изчислява преди да са приспаднати провизиите за обезценка и оперативните разходи. При изчисляване на годишния брутен доход не се включват реализираните доходи от продажба на ценни книжа в банковия портфейл, нерегулярни и извънредни доходи и получени обезщетения по сключени застраховки.

Капиталовите изисквания за пазарен риск към 31.12.2008 г. са представени в таблицата:

в хил.лв.

Година	Брутен доход	Капиталово изискване	Изискване по чл.7
2007	31 155		
2006	14 915		
2005	10 371		
Средногодишен брутен доход	18 814	2 822	4 233
ОБЩО КАПИТАЛОВО ИЗИСКВАНЕ ЗА ОПЕРАЦИОНЕН РИСК		2 822	4 233

РАЗДЕЛ V. ЕКСПОЗИЦИИ КЪМ КРЕДИТЕН РИСК ОТ КОНТРАГЕНТА

Кредитен риск от контрагента е рискът контрагент по определена сделка да изпадне в неизпълнение преди окончателното плащане по сделката. Кредитният риск от контрагента възниква при сделки с дериватни инструменти, репо-сделки, сделки по предоставяне/получаване в заем на ценни книжа или стоки, трансакции с удължен сетълмент. С цел ограничаване на кредитния риск от контрагента ТБ Инвестбанк АД използва система от лимити към местни и чуждестранни банки. Лимитите са разработени като са взети предвид видовете вложения от гледна точка на срочността и присъдените рейтинги от международно признати агенции. Към 31.12.2008. преобладаваща част са вземанията от местни и чуждестранни банки с присъден рейтинг и краткосрочен характер (овърнайт депозити), получаващи 20% рисково тегло съгласно изискванията на Наредба 8.

При сключването на репо-сделки, Банката се ръководи от определените лимити и стойността на получените обезпечения. За обезпечение се приемат първокласни ДЦК на българското правителство, оценени по справедлива (пазарна) стойност, която надхвърля сумата на предоставените средства. Стойността на предоставените обезпечения се дисконтира съгласно изискванията на наредбата, след което посредством техника на заместване вземанията се третират като експозиции към централното правителство и се изчислява капиталовото изискване. Сключените репо-сделки са класифицирани в банков портфейл.

Съгласно изискванията на Наредба 9 на БНБ всички вземания на Банката, за които има риск от загуби се третират като рискови експозиции. Експозициите с оригинален срок до 6 месеца към клонове на чуждестранни банки в страната и чуждестранни банки с инвестиционен рейтинг, присъден от призната от БНБ Агенция за външна кредитна оценка не се провизират за държавен риск.

Към 31.12.2008 г. Банката не е сключвала сделки с ценни книжа и деривати, по които да е необходимо изчисляване на капиталово изискване за кредитен риск от контрагента.

РАЗДЕЛ VI. ЕКСПОЗИЦИИ КЪМ КРЕДИТЕН РИСК И РИСК ОТ РАЗСЕЙВАНЕ

1. Просрочие и обезценка

Към всяка дата на изготвяне на баланса се извършва преглед на финансовите активи за наличие на индикатори за обезценка. Една експозиция се счита за обезценена когато съществуват обективни данни, че банката не е в състояние да събере всички дължими суми съгласно договорните условия. Обезценка се извършва в съответствие с МСФО.

Критериите и начините за оценка и класификация на рисковите експозиции са дефинирани в Наредба № 9 на БНБ. Съгласно изискванията на Наредба 9 ТБ Инвестбанк АД е приела политика за оценка на рисковите експозиции и е създала вътрешен орган за наблюдение, оценка, класификация и установяване на специфични провизии за кредитен риск. Специфични провизии за кредитен риск са превишението на балансовата стойност, изчислена по приложимите счетоводни стандарти, над рисковата стойност на експозицията, изчислена по реда на чл. 12 от наредбата. В наредбата са посочени бързоликвидните обезпечения, които се признават при определяне на рисковата стойност на експозициите. Специфичните провизии за кредитен риск се приспадат от капиталовата база и не са обект на счетоводно отчитане. Към 31.12.2008 г. Банката няма специфични провизии за кредитен риск.

Един от индикаторите за класификация е наличието на просрочени суми по главница и/или лихва. Банката оценява и класифицира рисковите си експозиции в четири категории – редовни, под наблюдение, нередовни и необслужвани.

Експозициите, по които има забава на плащанията до 30 дни се класифицират като редовни, само ако забавата е оправдана или е допусната случайно.

Съгласно вътрешните правила и Наредба 9 просрочията до 30 дни са индикатор за временни затруднения и основание за засилен мониторинг.

2. Описание на подхода за определяне на провизиите за обезценка

При наличие на обективни доказателства за влошаване, експозициите се оценяват и класифицират въз основа степента на кредитен риск, срока на забавата на изискуемите суми по тях, оценката на финансовото състояние на длъжника и източниците за изплащане на неговите задължения в съответствие с изискванията на Наредба №9. Когато банка има повече от една кредитна експозиция към лица, които могат да се разглеждат като носители на общ риск, тези експозиции се класифицират в групата на лицето с най-висока степен на риск.

Банката формира провизии за загуби от обезценка съгласно изискванията на МСФО за конкретно определени експозиции като разликата между балансовата стойност на експозицията и настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци, дисконтирани с оригиналния ефективен лихвен процент.

Загуба от обезценка се признава и когато към датата на баланса съществува обективно свидетелство за възможни загуби в кредитния портфейл. Преценка за това се прави на база исторически данни за величината на загубите във всеки компонент от портфейла, кредитния рейтинг на кредитополучателите и текущия икономически климат. Когато вземането стане несъбираемо кредитът се отписва срещу заделените провизии. При последващо уреждане на лош дълг разходите от обезценка се възстановяват в отчета за доходите.

Увеличението на стойността на провизиите за загуба от обезценка намира отражение в отчета за доходите. Банката отнася към приходите за текущата година (реинтегрира) провизиите, освободени поради събиране на част или на пълния размер на класифицираната кредитна експозиция, която е била провизирана за загуби от обезценка, както и при прекласифициране в по-нискорискова класификационна група.

3. Обща сума на експозициите след счетоводни прихващания (средната стойност е изчислена на база отчетните стойности от 4-те тримесечия на 2008 г.)

в хил.лв.

	Средна ст-т	Отчетна ст-т	Провизии за обезценка	Балансова ст-т
Регионални и местни органи	23 902	26 180	0	26 180
Предприятия	338 799	383 686	7 719	375 967
Експозиции на дребно	35 106	32 623	1 392	31 231
Вземания срещу недв. имущество	224 662	239 406	867	238 539
Институции	1 577	1 767	0	1 767
ОБЩ КРЕДИТЕН ПОРТФЕЙЛ	624 046	683 662	9 978	673 684

4. Географско разпределение на експозициите

в хил.лв.

Район	Обща сума	Провизии	Просрочия
София	348 199	5 773	3 168
Пловдив	16 496		5
Стара Загора	3 481	180	184
Бургас	74 877	453	339
Варна	55 415	31	704
Русе	35 310	74	211
Плевен	15 596	247	222
Видин	9 257	90	140
Шумен	6 744	67	8
Смолян	19 266	24	16
Казанлък	19 675		
Сливен	13 798	20	10
Хасково	11 342		
Велико Търново	3 940	568	37
Ловеч	9 497	888	481
Силистра	3 651	1 050	1 027
Благоевград	6 881	352	282
Добрич	8 908	1	64

Дулово	6 047		951
Пазарджик	5 450		2
Габрово	5 323	123	600
Козлодуй	545	37	3
Перник	2 330		8
Кюстендил	215		
Разград	1 419		1
ОБЩО	683 662	9 978	8 467

5. Разпределение на експозициите по отрасли и видове контрагенти

(а) по отрасли, в които работят кредитополучателите

в хил.лв.

Отрасъл	Обща сума	Провизии	Просрочия
Селско стопанство	11 129	42	59
Преработваща промишленост	97 929	1 219	2 250
Снабдяване с електро и топлинна енергия	2 775		25
Строителство	109 931	143	389
Търговия	118 629	734	932
Хотели и ресторанти	22 463	833	571
Транспорт	9 273	5	76
Финансови услуги	1 888		
Операции с недвижимо имущество и др. услуги	99 058	2 926	1 392
Домакинства	180 750	4 075	1 806
Общини	26 179		951
Други дейности	3 658	1	16
ОБЩО	683 662	9 978	8 467

(б) по видове контрагенти

в хил.лв.

Контрагент	Обща сума	Провизии	Просрочия
Частни фирми	476 733	5 903	5 710
Държавни фирми			
Бюджетни предприятия	26 179		951
Чуждестранни фирми			
Местни физически лица	163 176	3 550	1 506
Чуждестранни физически лица	17 574	525	300
ОБЩО	683 662	9 978	8 467

6. Разбивка по краен остатъчен падеж

в хил.лв.

Класове експозиции	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години
Регионални и местни органи		955		2 994	22 230
Предприятия, вкл. ФИ	13 352	7 911	73 526	224 280	66 385
Експозиции на дребно	5 040	2 208	6 909	8 631	9 835
Вземания срещу недв. имущество	2 501	2 881	20 697	82 338	130 989
ОБЩ КРЕДИТЕН ПОРТФЕЙЛ	20 893	13 955	101 132	318 243	229 439

7. Таблица за изменение на провизиите

в хил.лв.

Провизии	Сума
Състояние към 01.01.2008 г.	5 068
Увеличение	8 757
Намаление	- 3 616
Отписани за сметка на провизии	- 231
Крайно състояние 31.12.2008 г.	9 978

Увеличението в рамките на отчетната година е в следствие начисляване на провизии по нови класифицирани експозиции, доначисляване поради прекласификация в по-високорискова група, промяна в обезпеченията. Намалението се дължи на окончателно погасяване, намаление на дълга, прекласификация в по-нискорискова група, признаване на високоликвидно обезпечение.

РАЗДЕЛ VII. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПРИЗНАТИ АГЕНЦИИ ЗА ВЪНШНА КРЕДИТНА ОЦЕНКА (АВКО).**1. Списък на използваните признати АВКО.**

В изпълнение на чл.27, ал.2, т.2 и чл.49, ал.5 от Наредба 8 на БНБ ТБ Инвестбанк използва оценките на рейтинговите агенции Standard&Poor's, Moody's Investor Services и Fitch Ratings. При определяне на рисковите тегла по стандартизирания подход за кредитен риск външните оценки се съотнасят към степените на кредитно качество за отделните класове експозиции.

2. Класове експозиции, за които се използват оценки на външни агенции.

- ⇒ Експозиции към централни правителства
- ⇒ Експозиции към международни банки
- ⇒ Експозиции към институции
- ⇒ Експозиции към регионални и местни органи на властта
- ⇒ Експозиции към предприятия

3. Присъдените кредитни оценки от признати АВКО се приравняват към одобрените от БНБ и надзорните органи на държавите-членки на ЕС степени на кредитно качество при определяне на рисковите тегла на съответните класове експозиции при изчисляване на капиталовата адекватност.

При експозиции покрити с гаранции, частта от експозицията напълно покритата с признати гаранции се претегля с рисковото тегло на гаранта след корекция на стойността на защитата за несъответствие между падежите. Непокритата част се претегля с рисковото тегло на длъжника. Приемливите доставчици на защита следва да имат присъдена оценка от призната АВКО.

4. Стойност на експозициите преди и след редуциране на кредитния риск за всяка степен на кредитно качество

в хил. лв.

Класове експозиции	Начална ст-т	Ст-т след редуциране на кредитния риск	0%	20%	50%	100%
Централни правителства	210 755	221 769	219 065	0	2 704	0
Международни банки	13 506	13 506	13 506	0	0	0
Институции	51 051	40 037	0	25 199	8 160	6 678
Регионални и местни органи	29 267	28 507	0	978	0	27 529
Предприятия	466 188	390 198	0	0	0	390 198
Експозиции на дребно	49 766	33 476	0	0	0	33 476
Експозиции с недв. имущество	253 091	244 399	0	0	151 588	92 811
Други	74 189	165 549	124 999	2 821	0	37 729
Приспаднати от КБ						
Предприятия	2 489	2 489	0	0	0	2 489

РАЗДЕЛ X. КАПИТАЛОВИ ИНСТРУМЕНТИ В БАНКОВИЯ ПОРТФЕЙЛ

Вложенията на Банката в капиталови инструменти най-общо се разделят на:

⇒ борсово търгуеми акции и дялове и

⇒ капиталови участия в дружества с цел осъществяване и обезпечаване обичайната дейност на институцията

Капиталовите инструменти в банковия портфейл са класифицирани като инструменти за продажба. Първоначално финансовите инструменти се отчитат по цена на придобиване, която включва разходите по осъществяване на сделката. След първоначалното им признаване всички финансови инструменти за търгуване и финансови активи за продажба се оценяват по справедливата им стойност, с изключение на онези инструменти, за които няма пазарни котировки на активен пазар и чиято справедлива стойност не може да бъде надеждно определена. Тогава те се отчитат по цена на придобиване, включваща разходите по осъществяване на сделката, намалена със загуби от обезценка, ако има такива.

Принципи за оценка по справедлива стойност

Справедливата стойност на финансовите инструменти се определя на база котировките на пазарни цени към датата на баланса, без да се включват разходите по осъществяване на сделката. В случай, че такива котировки на пазарни цени не съществуват, справедливата стойност на финансовите инструменти се определя на база математически методи или посредством техники на дисконтиране на паричните потоци.

В случаите на използване на дисконтирани парични потоци, прогнозните бъдещи парични потоци се определят на база най-точната преценка на ръководството, а като дисконтов фактор се прилага пазарният процент към датата на баланса, приложим за инвестиция със сходни условия и

характеристики. При използване на математически методи за определяне на цената, данните са базирани на пазарни измерители, актуални към датата на баланса.

Печалби и загуби при последваща оценка

Всички печалби и загуби, възникнали в резултат на промени в справедливата стойност на финансови инструменти за търгуване се признават в отчета за приходи и разходи, а на финансови активи за продажба в преоценъчни резерви и се признават в отчета за приходи и разходи при продажбата им.

Към 31.12.2008 г. притежаваните от Банката капиталови инструменти са представени в таблицата.

в хил.лв.

<i>Капиталови инструменти</i>	<i>Сума</i>
1. Борсово търгуеми инструменти в т.ч.:	20 333
- в местни банки	2 859
- в местни компании	17 562
2. Свързани с дейността	218
ОБЩО	20 639

В общия обем не са включени компенсаторни инструменти в размер на 25 хил.лв. В точка 2 “свързани с дейността” са включени задължителните участия на Банката в Банксервиз, Централен депозитар, БФБ, Мастеркард и др.

От капиталовите инвестиции, свързани с дейността са изключени участията в УД Инвест фонд мениджмънт в размер на 89 хил.лв. и ЗОК България Здраве в размер на 2 400 хил.лв., които са отбив от капитала на Банката.

РАЗДЕЛ XI. ЛИХВЕН РИСК В БАНКОВ ПОРТФЕЙЛ

Лихвен риск е текущият или потенциалният риск от промяна на доходите и капитала на банките, в резултат на неблагоприятно изменение в лихвените проценти. Прилаганите политики и честотата за измерване на лихвения риск са представени в Раздел II от настоящото оповестяване.

Наблюдението на променливостта на доходите прилагано от Банката е отправна точка за лихвения анализ. Целта е реализиране на адекватни мерки при управление на лихвения риск и игнориране на възможността от значително намаление в доходите, съответно в нивото на капиталовата адекватност. Чрез използваните методи, периодично се преценяват ефектите от еднократна или поетапна промяна в лихвените проценти върху краткосрочните печалби.

Към 31.12.2008 г. лихвените активи и пасиви са предимно с фиксирани лихвени проценти.

Таблицата по-долу е изготвена по усъвършенстваната методика и показва чувствителността на банковия портфейл по отношение на промени в лихвените проценти към датата на изготвяне на финансовите отчети. Съгласно методиката се разпределят в 15 матуриретни зони всички олихвяеми активи и пасиви в зависимост от типа на лихвения процент – фиксиран или плаващ. Определени са

нечувствителните към промяна на лихвените проценти активи и пасиви, които за целите на периодичната оценка и различни сценарии се изключват от съответните времеви зони.

Разпределенията за вътрешни цели активи и пасиви са групирани и представени в таблицата в 8 времеви периода, обобщено за лева и валута, за всеки период е изчислен дисбаланс. За оценка на лихвения риск при неблагоприятна промяна в лихвените нива са анализирани само лихвочувствителните активи и пасиви.

При определянето на средно претегления лихвен процент по актива и пасива, съответно лихвения спред между актива и пасива са включени само лихвоносните активи и чувствителните към лихвата пасиви осреднени за 12 месечен период, на база ефективен доход/разход.

в хил.лв.

Позиции в банков портфейл	Общо	до 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 до 6 месеца	От 6 месеца до 1 година	От 1 до 3 години	От 3 до 5 години	От 5 до 10 години	над 10 години
Активи									
Предоставени депозити в банки	28 333	28 333							
Ценни книжа	163 108	1 367	18 901	10 575	3 348	30 434	24 515	73 150	818
Кредити	683 584	372382	13 500	36 527	23 814	56 822	72 662	43 425	64 452
Общо активи в БП	875 025	402 082	32 401	47 102	27 162	87 256	97 177	116 575	65 270

Пасиви									
Разплащателни средства	342 262	34 227			68 452	102 678	136 905		
Получени депозити от банки	34 728	21 403		3 325				10 000	
Депозити на фирми и граждани	561 186	215 842	105 784	138 901	99 678	981		-	-
Други	73 075	39 714		36	46	3 914	21 366	7 999	
Общо пасиви в БП	1 011 251	311 186	105 784	142 262	168 176	107 573	158 271	17 999	0-
Общ дисбаланс GAP	-136 226	90 896	-73 383	-95 160	-141 014	-20 317	-21 366	98 576	65 270

	Общо	Лева	Евро	Долари
Средно претеглен лихвен процент по актива	8.79%	8.36%	9.70%	6.05%
Средно претеглен лихвен процент по пасива	4.38%	3.41%	5.19%	4.17%
Лихвен спред между актива и пасива	4.41%	4.95%	4.51%	1.88%

При отчетеното разпределение на входящите и изходящите потоци (според матуритет) е налице отрицателен дисбаланс в кратките периоди (над 1м. до 5 г.) и положителен в най-краткия и важен диапазон до 1 м. и значително отдалечените във времето. При прецизирано представяне (с обективни допускания за поведението на различните инструменти – намерение за държане на ценни книжа, прилагане на техники за оценка на неснижаемите остатъци по привлечени средства на виждане) разпределението по времеви отрязъци е балансирано.

За оценка изложеността към лихвен риск се разработват стрес-тестове. Анализира се предполагаемото изменение на доходите, съответно влияние върху крайни резултати и капиталова адекватност при: значително (шоково) паралелно и значително (шоково) непаралелно изменение на

лихвените нива. Резултатите в края на 2008 г. показват, че и при извънредни (на дадения етап хипотетични) ситуации, изложеността към лихвен риск е управляема и не предполага непреодолим негатив.

РАЗДЕЛ XIV. ТЕХНИКИ ЗА РЕДУЦИРАНЕ НА КРЕДИТЕН РИСК

Видове обезпечения. Основни изисквания. Оценка на обезпеченията

При предоставяне на кредити Банката приема обезпечения, както следва:

⇒ договорни или законни ипотeki върху земя, сгради или право на строеж при започнало законно строителство;

⇒ морска ипотека;

⇒ залог върху дълготрайни и краткотрайни материални активи;

⇒ залог върху вземане по депозитна/разплащателна сметка при Банката в лева или чуждестранна валута, за която БНБ обявява всеки работен ден обменен курс;

⇒ залог върху ценни книжа и гаранции, издадени или гарантирани от правителството на република България, от правителства, централни банки и международни организации, определени от БНБ;

⇒ залог на други финансови активи;

⇒ залог на търговско предприятие по Закона за особените залози;

⇒ залог на монетарно злато;

⇒ залог на вземания от трети лица;

⇒ застрахователни полици по Закона за експортно застраховане, покриващи кредитния риск, издадени от надеждни застрахователни компании;

⇒ поръчителство;

⇒ други, предвидени от закона обезпечения.

Обезпеченията приемани от Банката могат да се комбинират.

Основни принципи при договаряне на обезпеченията:

⇒ перфектност на документацията;

⇒ достатъчност за покриване размера на главницата и лихвите, както и евентуалните разноси при реализация на обезпечението;

⇒ обезпечението да запазва стойността си през целия период на кредита;

⇒ възможност за бърза реализация на обезпечението (ликвидност).

Оценката на обезпеченията се извършва по справедлива пазарна стойност и се изготвя от външни лицензирани оценители и/ или лицензирани оценители – служители на Банката.

Банката извършва предварителен оглед на предлаганото обезпечение, като си запазва правото да редуцира оценката от лицензирания оценител със сконтов процент с размер не по-нисък от 30% от пазарната оценка, по преценка, в зависимост от констатираните различия.

Банката изисква заложените движими вещи и ипотекирани имоти да бъдат застраховани в нейна полза, при предварително съгласувани с нея застраховател, застрахователна сума и покрити рискове.

При учредяване на залог с предаване на заложените вещи /реален залог/, заложените вещи се съхраняват от Банката или от трето лице /пазач/, определено по споразумение между Банката, Залогодателя и това трето лице, при специално договорени условия. Кредитният експерт периодично осъществява контрол върху обезпечението, за което съставя протокол.

При учредяване на реален залог се подписва договор за залог, който е неразделна част от договора за кредит, съдържащ наименованието, описанието, количествата, местонахождението и други напълно индивидуализиращи заложените вещи данни, както и данни за договора за банков кредит /№ и дата/ и вземането на Банката, за обезпечаването на което се учредява залога, съгласно приетите вътрешнобанкови изисквания.

Банката приема в залог ценни книжа, както следва: държавни ценни книжа, облигации, в това число ценни книжа, издадени от общините, корпоративни ценни книжа и търговски ценни книжа.

Търговски ценни книжа се приемат за обезпечение, само ако отговарят на условията за скотиране, съгласно вътрешните правила за кредитиране.

Банката не приема за обезпечение акции, издадени от нея или от свързани с нея лица.

Кредитът срещу залог на ценни книжа е краткосрочен, но не по-дълъг от срока на техния падеж.

При залог на вземания в Банката се предават документите, с които се доказва заложеното вземане, като се сключва договор за залог върху вземане.

При залог по сметки в системата на Банката, заложеното вземане се блокира със съгласието на залогодателя и се управлява от Банката по обичайния ред за парични сметки. След издължаване на кредита, паричните средства се освобождават /деблокират/.

При учредяване на залог или ипотека от физически лица или ЕТ, обезпеченията се учредяват от двамата съпрузи, а в случаите на чл. 23 от Семейния кодекс се взема писменото съгласие на съпруга (съпругата).

Ако пазарната стойност на обезпечението спадне с над 20 на сто, а за ценните книжа с над 10 на сто под стойността към датата на отпускане на кредита, в определен от Банката срок, от кредитополучателят се изисква да представи допълнително обезпечение, отговарящо по размер на намалението, или да погаси съответната част от кредита.

При обезпечаване чрез поръчителство Банката изисква солидарно задължаване на поръчителите за пълния размер на задължението при договорените условия.

Банката прилага съответен скотов процент срещу определената справедлива пазарна оценка на предоставеното обезпечение в зависимост от неговия вид, качество, степен на покритие и кредитния риск за всяка конкретна сделка при спазване на действащите нормативни изисквания и защита на интересите си.

Редуциране на кредитния риск

Банката прилага техники за редуциране на кредитния риск и признава обезпечения в съответствие с разпоредбите на Глава шеста от Наредба 8 за капиталова адекватност на кредитните институции. За обезпечена защита се признават активи, които са достатъчно ликвидни, със сравнително

непроменлива във времето стойност и с които се постига подходящо ниво на сигурност на кредитна защита.

Основните обезпечения използвани за редуциране на кредитния риск и определяне на рисково – претеглената стойност на експозициите в отчета по Наредба 8 към 31.12.2008 г. са:

⇒ финансови обезпечения – парични депозити и дългови ценни книжа при спазване на изискванията на наредбата;

⇒ жилищен имот, когато е обитаван или ще бъде отдаван под наем от собственика и когато съществува ниска корелация между справедливата стойност на имота и кредитоспособността на кредитополучателя;

Когато обезпечението е паричен депозит деноминиран във валутата на кредита или призната дългова ценна книга, чиято пазарна стойност е намалена с 20%, се прилага рисково тегло от 0%.

Когато обезпечението е паричен депозит деноминиран във валута, различна от тази на кредита се прилага рисково тегло от 20%.

За дефиниране на обема от кредити, обезпечени с жилищна ипотека и третирани с 50% рисково тегло, по всяка отделна експозиция се определя по-ниската от двете стойности - справедлива или застрахователна стойност на ипотекирания имот; както и размера на експозицията или част от нея, която не превишава 70% от по ниската стойност.

При наличие на обезпечение под формата на призната гаранция, частта от експозицията напълно покрита с нея, се претегля с рисковото тегло на доставчика на защита.